

FN-förbundet
UNA SWEDEN

FÖR UT *fattat*

STICK HÅL PÅ DINA FÖRDOMAR

ROLLSPEL

Inspirationsmaterial om mänskliga rättigheter till gymnasieskolan.

Innehåll

Om rollspelet.....	2
Syfte.....	2
Förhöret.....	2
Tid.....	3
Material.....	3
Rollspelets gång.....	4
1. Deltagarna studerar sina roller.....	4
2. FN-kommittén möter frivilligorganisationerna.....	4
3. FN-kommittén ställer frågor till Sverige.....	4
4. FN-kommittén överlägger och säger sin mening.....	5
5. Gemensam diskussion.....	5
FN:s konvention mot rasdiskriminering, CERD.....	6
Granskning av staternas sätt att arbeta enligt konventionen.....	6
Dialog om det gemensamma arbetet mot rasism.....	6
Rollkort nr 1: Representanter för Svenska FN-förbundet.....	8
Situationen för romer i Sverige.....	8
Förslag till åtgärder.....	9
Rollkort nr 2: Sveriges regeringsrepresentanter.....	10
Befolkningsstatistik.....	10
Situationen för romer i Sverige.....	10
En samordnad strategi för romsk inkludering.....	11
Modersmålsundervisning och utbildningssatsningar.....	11
En vitbok om övergrepp.....	11
Diskrimineringsombudsmannens arbete.....	11
Rollkort nr 3: Representanter för CERD-kommittén.....	12
Romers rättigheter.....	12
Kommitténs sammanfattande rekommendationer till Sverige.....	13

Om rollspelet

Att arbeta mot diskriminering handlar till stor del om att informera om hur den konkret ser ut i den svenska vardagen. Detta rollspel erbjuder kunskap om hur det står till med de mänskliga rättigheterna i Sverige med romers rättigheter i fokus.Handledningen riktar sig till elever och lärare på gymnasiet som tycker om att arbeta med elevaktiva metoder. Materialet har tagits fram i dialog med romska och muslimska organisationer med stöd av Ungdomsstyrelsen.

Sverige är sedan lång tid tillbaka ett rikt och demokratiskt land vars medborgare ges frihet och skydd på bästa sätt. Eller? Till stor del stämmer denna bild, men det finns även en hel del som kan och bör bli bättre. Till exempel diskrimineras romer på bostads- och arbetsmarknaden. Undersökningar visar att en majoritet av romska ungdomar inte avslutar sin grundskoleutbildning och att romer inte känner sig delaktiga i samhället.

Så hur bra är Sverige egentligen? Övningen tar er med till Genève och den senaste FN-granskningen av Sverige. Tre olika roller finns för deltagarna: Sveriges regering, frivilligorganisationer och FN-kommittén. Deltagarna får till sin hjälp rollkort som sammanfattar deras synpunkter och ger en bakgrund och tips på hur de ska agera för att efterlikna verkligheten. Fakta har sammanställts ur rapporter från FN-kommittén, Sveriges regering och FN-förbundet.

Syfte

Rollspelets syfte är att ge inblick i hur FN arbetar med att granska staters efterlevnad av de mänskliga rättigheterna. I rollspelet får deltagarna veta hur FN:s granskningsprocess ser ut. Rollspelet visar hur civilsamhället bidrar till FN:s granskning och därmed stärker skyddet för de mänskliga rättigheterna.

Förkunskaper

Speldeltagarna förväntas enbart ha yttlig kunskap om FN:s arbete med mänskliga rättigheter, som presenteras i detta material.

Deltagarna får genom rollspelet lära sig mer om:

- FN:s arbete med att bevaka, kontrollera och stödja enskilda länders efterlevnad av konventioner för skydd av mänskliga rättigheter
- FN:s kritik mot Sverige i en aktuell granskning
- frivilligorganisationernas roll i FN:s arbete för mänskliga rättigheter
- vilka argument Sveriges regering för fram till FN:s granskningskommitté

Förhöret

Verklighetens förhör pågår i ca tre timmar. Efter regeringens redogörelse ställer FN-kommittén ett antal frågor. Regeringsrepresentanterna ges sedan möjlighet att överlägga med sina kollegor i Stockholm om hur svaren bör utformas, och de återkommer därför en dag senare med svar på frågorna.

Först några veckor senare beslutar FN-kommittén om sina sammanfattande slutsatser och ger rekommendationer till Sverige. För att övningen ska kunna genomföras under en begränsad tid i klassrummet låter vi FN:s möte med frivilligorganisationerna, mötet med regeringen,

regeringens svar på kommitténs frågor samt kommitténs presentation av slutsatser och rekommendationer ske vid samma tillfälle.

Tid

Sjelva rollspelet tar ca 50-60 min och kan engagera upp till ca 30 deltagare. Med förberedelser och diskussion bör totalt två lektionstillfällen tas i anspråk.

Material

Tre rollkort kopieras så att varje deltagare får ett ex av rollkortet för den grupp man själv tillhör. Varje rollkort innehåller information från FN:s officiella dokument vid tidigare förhör med Sverige. I takt med att nya förhör hålls uppdateras rollkortet på FN-förbundets hemsida.

Rollkort 1: Representanter för Svenska FN-förbundet

Rollkort 2: Sveriges regeringsrepresentanter

Rollkort 3: Medlemmar i FN:s kommitté mot rasdiskriminering

Förslag till diskussionsfrågor efter rollspelet presenteras längre fram.

Övriga källor som läraren/spelledaren kan ha till hands (se www.fn.se/forutfattat):

- Svenska regeringens rapport till CERD-kommittén
- FN-förbundets parallellrapport till CERD
- CERD-kommitténs rekommendationer till Sverige
- CERD-konventionen
- FN:s kontor för mänskliga rättigheter (förhör med länderna)

Rollspelets gång

Gå igenom med klassen vad de mänskliga rättigheterna är utifrån den allmänna deklARATIONEN om mänskliga rättigheter. Informera om att stater kan ansluta sig till de mer juridiskt bindande konventioner som ska främja och reglera mänskliga rättigheter i respektive stat.

Berätta att en av dessa konventioner är FN:s konvention mot alla former av rasdiskriminering som gäller i Sverige sedan 1971. Mer fakta om CERD-konventionen följer nedan. Slutligen bör gruppen få veta att alla stater som anslutit sig till konventionen granskas av FN med några års mellanrum. Det är det senaste av dessa förhör deltagarna nu ska gestalta.

1. Deltagarna studerar sina roller.

Rollkort 1: Representanter för Svenska FN-förbundet

Rollkort 2: Svenska regeringsrepresentanter

Rollkort 3: Medlemmar i FN:s kommitté mot rasdiskriminering

Låt först varje rollgrupp sitta tillsammans och förbereda sig med hjälp av sina rollkort. Spelledaren/läraren går runt och stödjer där det behövs. Särskilt stöd kan behövas till granskningskommittén eftersom de förväntas leda granskningsmötet. Därefter skapas tvärgrupper (6-10 pers) som har minst två representanter från vardera roll. Varje tvärgrupp ska ha sitt eget bord för att kunna ha sitt möte i rummet. **Tid: ca 20 min**

2. FN-kommittén möter frivilligorganisationerna.

Kommittén hälsar gruppen välkommen till Genève och FN:s granskning av Sveriges regering. Först håller kommittén ett informellt möte med representanterna för Svenska FN-förbundet, som har sammanställt en parallellrapport i samarbete med ett 50-tal andra organisationer. Under det informella mötet är regeringens representanter passiva åhörare. **Tid: ca 10 min**

3. FN-kommittén ställer frågor till Sverige.

FN-kommittén inleder det officiella mötet med att hälsa regeringsrepresentanterna välkomna. Nu har inte längre FN-förbundets representanter möjlighet att yttra sig och ska därför bara vara åhörare. Stämningen är korrekt och diplomatisk. Kommittén börjar mötet med att presentera ett par punkter som visar vilka förbättringar som Sverige har gjort sedan sis. Därefter ges regeringsrepresentanterna några minuter att redogöra för hur arbetet mot rasism ser ut i Sverige. FN-kommittén ställer ett antal frågor. Regeringsrepresentanterna ges möjlighet att diskutera med varandra och svarar därefter på kommitténs frågor. **Tid: ca 10 min**

4. FN-kommittén överlägger och säger sin mening.

FN-kommittén överlägger om vilka slutsatser man kan meddela Sverige och presenterar därefter sina rekommendationer för regeringsrepresentanterna. **Tid: ca 10 min**

5. Gemensam diskussion.

Hur upplevde ni rollspelet? Vad hände?

- Hur var det att spela de olika rollerna?
- Hur fungerade mötesreglerna?
- Ge exempel på fakta som ni inte kände till före rollspelet.
- Vilken bild har ni nu av FN:s sätt att arbeta med mänskliga rättigheter?
- Hur effektivt tror ni att detta granskningsarbete kan vara?
- Skulle man kunna göra det på något annat sätt?

Tid: ca 10 -20 min

Tips på ytterligare diskussionsfrågor

- Ge exempel på rättigheter som kan krocka med varandra.
- Vilka olika grupper i samhället begränsas respektive skyddas?
- Ska alla länder granskas lika hårt?
- Vilka svårigheter finns med att granska diktaturer?
- Hur hårda kan kommittéerna vara? Hur opartiska är de? Vilka sitter i kommittéerna? Hur kan man veta att kommittéernas arbete når framgång?
- Vilka är frivilligorganisationerna, s k NGO:s/EO:s, och vilken roll spelar de för demokratin? Finns några risker med att låta dem få mer inflytande i FN? Varför finns det ett starkt motstånd mot att ge dem insyn bland många länder tror ni?
- Vilka övriga instrument har FN att ta till för att påverka ett enskilt land?

Tips

- Låt eleverna göra det faktaquiz som finns på www.fn.se/forutfattat
- Använd gärna den särskilda lärarhandledningen som uppföljning till quizet.
- Låt eleverna spela kortspelet om fördomar som hör till materialet.
- Se inspelningar av FN:s förhör med länderna på www.ohchr.org.

Ytterligare lästips:

- FN-kommittén om olika länder: www.ohchr.org, www.refworld.org eller www.bayefsky.com
- Frivilligorganisationer om olika länder: www.amnesty.org och www.hrw.org (Amnesty International och Human Rights Watch).
- Information om MR-situationen i olika länder: www.manskligarattigheter.gov.se.

FN:s konvention mot rasdiskriminering, CERD

I FN-sammanhang är en konvention ett bindande juridiskt avtal, medan en deklaration kan ses som en uppmaning till staterna att respektera grundläggande principer i en viss fråga. Medlemsländerna bestämmer själva om de vill ställa sig bakom FN:s konventionstexter inom olika områden. En deklaration, exempelvis FN:s allmänna deklaration för mänskliga rättigheter från 1948, kräver inte statens underskrift och är inte heller juridiskt bindande. Antagandet av en konvention innebär däremot att staten lovar att följa bestämmelserna i texten.

FN:s konvention mot alla former av rasdiskriminering gäller i Sverige sedan 1971. Enligt konventionen måste staterna motarbeta alla former av rasism på alla nivåer i samhället.

Särskilt skydd måste ges till nationella minoriteter och andra utsatta grupper. Alla former av rasistisk propaganda måste förbjudas i lag och kunskap om konventionen måste finnas hos medborgare, myndighetspersonal och regeringsföreträdare.

Granskning av staternas sätt att arbeta enligt konventionen

I Genève, Schweiz, finns en kommitté med uppdrag att undersöka om de länder som ställt sig bakom konventionen verkligen respekterar textens bestämmelser.

Med några års mellanrum rapporterar Sverige till FN:s kommitté mot rasdiskriminering med information om hur arbetet ser ut på området. Under många år var regeringsrapporten det enda dokument som kommittén hade att använda som underlag vid granskningen.

I slutet av 90-talet började FN-kommittén samla in information även från annat håll. Det visade sig att regeringsrapporterna i de allra flesta fall gav en positiv bild av hur väl staterna lyckades följa konventionen mot rasdiskriminering. För att nyansera staternas rapporter började kommittén bjuda in föreningar och organisationer utan koppling till regeringsmakten. Organisationer som arbetar med att lyfta upp samhällsfrågor brukar kallas frivilligorganisationer eller enskilda organisationer och som exempel kan nämnas Rädda Barnen, Samrådet, Romernas Riksförbund och Svenska FN-förbundet. Eftersom organisationernas rapport är ett komplement till regeringsrapporten kallas den för en parallellrapport eller en alternativ rapport.

Dialog om det gemensamma arbetet mot rasism

I samband med att frivilligorganisationer ges möjlighet att ge sin syn på hur arbetet mot rasism kan förbättras i Sverige, skapar kommitténs granskning utrymme för dialog. Under senare år har kommittén rekommenderat Sverige att mer effektivt bekämpa brott som begås med rasistiska eller främlingsfientliga motiv. Till de områden där Sverige uppmanas att förbättra sitt arbete hör även situationen för romer och för samer.

Rollkort nr 1: Representanter för Svenska FN-förbundet

Du har tillsammans med några kollegor fått Svenska FN-förbundets förtroende att åka till Genève och presentera MR-nätverkets senaste parallellrapport om Sveriges efterlevnad av rasdiskrimineringskonventionen. Ni har precis passerat spärren till MR-kontorets byggnad Palais Wilson med utsikt över Genève sjön då en vakt ber er vänta utanför huvudingången. Några telefonsamtal senare släpps ni in och letar rätt på lokalen där ni har stämt träff med FN-kommitténs medlemmar.

För att nå fram med informationen innan förhöret med Sverige äger rum har du och dina kollegor bokat in ett möte under lunchpausen. Ni vet inte hur lång tid ni kommer att ges för er redogörelse. Vad du däremot vet är att ni måste uttrycka er klart, tydligt och kortfattat. FN-kommitténs ordförande har uttryckligen bett er att fatta er kort. Som representant för en frivilligorganisation är du medveten om att ingen formell skyldighet finns för FN-kommitténs medlemmar att ta del av den information du och dina kollegor sammanställt. Du är till och med inställd på att några av medlemmarna kan ha en avvaktande attityd till ert initiativ. Samtidigt vet du att andra kommittémedlemmar är mycket intresserade av parallellrapporten.

Tiden är knapp och det gäller för er att övertyga FN-kommittén om att informationen som presenteras är relevant och väl underbyggd. Ni ger FN-kommittén er syn på hur regeringen har efterlevt CERD-konventionen. Frivilligorganisationerna har viktig kritik att framföra. De påpekar att kränkningar förekommer i landet och tar fram fakta som visar detta. Det är inte troligt att regering och organisationsrepresentanter diskuterar direkt med varandra eftersom kommittén i verkligheten brukar möta grupperna var för sig. Du lägger endast märke till att regeringen denna gång finns på plats som åhörare, utan möjlighet att kommentera det inofficiella mötet med FN-kommittén. På samma sätt kommer inte heller du att kunna kommentera FN-kommitténs förhör med Sveriges regering, som följer direkt efter ert möte.

Nedan följer några punkter som tas upp i FN-förbundets senaste parallellrapport till kommittén (sid 26-31). Läs igenom texten och diskutera med dina kollegor om vilka punkter ni vill ta upp och hur ni vill lägga upp presentationen för kommittén. Tänk på att tala tydligt och kortfattat, och hänvisa gärna till statistik.

Situationen för romer i Sverige

Diskrimineringen av romer är så utbredd inom alla områden i det svenska samhället att den romska gruppen i princip står utanför den demokratiska processen. Initiativ som tagits för att bryta utanförskapet har inte lett till resultat.

Uppskattningsvis 80-90 % av alla vuxna romer i Sverige saknar arbete och en majoritet av den romska gruppen har inte gått ut grundskolan.

Diskriminering av romer är utbredd på bostadsmarknaden och inom vården. Många romer upplever att de inte har möjlighet att fritt besöka affärer och restauranger.

En majoritet av de anmälningar om diskriminering av romer som görs leder inte till åtal.

Många romer saknar tilltro till svenska myndigheter och väljer att inte anmäla diskrimineringsärenden.

Information om den romska kulturen och romernas ställning som nationell minoritet saknas i den svenska skolan.

En genomgående negativ beskrivning av romer i media har bidragit till att förstärka fördomar om den romska gruppen.

Förslag till åtgärder

- Den romska gruppen bör informeras om sina rättigheter.
- Alla romska barn bör erbjudas modersmålsundervisning.
- Information om den romska gruppen som en av de fem nationella minoriteterna bör inkluderas i skolundervisningen.
- Fler goda romska förebilder bör finnas inom skolan, exempelvis romska lärare, lärarassistenter och brobyggare.
- Den vanligt förekommande negativa mediebilden av romer bör ifrågasättas och konfronteras i större utsträckning.
- Djupgående negativa attityder gentemot romer inom alla samhällsområden bör hanteras genom skärpt lagstiftning och bättre uppföljning av diskrimineringsärenden.

Källor:

Romer i skolan, en fördjupad studie, Skolverket(2007)

Rapport från delegationen för romska frågor, Justitiedepartementet (2006:10)

Racism in Europe, ENAR Shadow Report to the CERD Committee (2007)

Rollkort nr 2: Sveriges regeringsrepresentanter

I egenskap av regeringstjänsteman ingår du i den svenska delegationen som nu förbereder sig för en diskussion med FN-kommittén om Sveriges arbete mot rasism. Tillsammans med dina kollegor har du precis installerat dig på podiet i FN-kommitténs officiella sammanträdessal. Det är inte första gången du deltar i FN-kommitténs granskning av Sverige, men du känner trots detta en viss nervositet vid tanken på att du alldeles strax förväntas presentera regeringens arbete mot rasism och etnisk diskriminering.

Frivilligorganisationerna har först ett informellt möte med FN-kommittén som du denna gång får vara åhörare till. (I verkligheten får du inte det. Då får du nöja dig med att ta del av parallellrapporten skriftligt.) Du får därmed möjlighet att ta del viktig kritik som läggs fram mot er i regeringen.

Som representant för regeringen bemöter du den kritik som kommer fram med argument som stödjer hur ni arbetar med frågan. FN-kommittén ställer frågor och ett samtal förs mellan er om vilka förbättringar som gjorts av er. Till skillnad från frivilligorganisationerna oroar du dig inte för att bli avbruten eller ombedd att fatta dig kort. FN-kommittén är mån om att använda en diplomatisk ton. Dessutom planerar regeringen för en rad åtgärder när det gäller just romers rättigheter, som diskussionen handlar om idag.

Nedan följer ett utdrag ur regeringens senaste rapport till FN-kommittén (sid 20-23). Läs igenom texten och diskutera med dina kollegor om vilka punkter ni vill ta upp och hur ni vill lägga upp presentationen för kommittén. Tänk på att tala lugnt och övertygande om de åtgärder och insatser som planeras för att stärka romers rättigheter.

Det är inte troligt att regering och organisationsrepresentanter diskuterar direkt med varandra under mötet eftersom kommittén i verkligheten brukar samtala med grupperna var för sig. Du lägger endast märke till att några organisationsrepresentanter finns på plats som åhörare, utan möjlighet att kommentera det officiella förhåret med er.

Befolkningsstatistik

Regeringen vill möta konventionens krav på att undersöka och förbättra olika etniska gruppers levnadsförhållanden i Sverige. Därför har Diskrimineringsombudsmannen (DO) nu fått i uppdrag att undersöka olika möjligheter att samla in uppgifter om personer som identifierar sig som romer i Sverige. Metoden måste dock genomföras på ett sätt som samtidigt garanterar deras anonymitet och integritet.

Enligt den svenska personuppgiftslagen är det förbjudet att behandla personuppgifter som avslöjar människors etniska ursprung eller religiösa övertygelse. Endast statistik över medborgarskap och födelseland finns tillgänglig. Fullständig statistik om romer och övriga nationella minoriteter kan därför inte lämnas till kommittén.

Situationen för romer i Sverige

År 2006 tillsatte regeringen Delegationen för romska frågor. Syftet vara att samla in kunskap om romers situation i Sverige för att därefter besluta om lämpliga åtgärder för att stärka romers rättigheter. Uppdraget redovisades 2010 och 2012 antogs en strategi för romsk inkludering.

En samordnad strategi för romsk inkludering

Den särskilda strategin med namnet ”En samordnad och långsiktig strategi för romsk inkludering 2012–2032” har som mål att den rom som fyller 20 år 2032 ska ha likvärdiga möjligheter i livet som den som är icke-rom. De då tjugoåriga romernas rättigheter bör tas till vara inom ordinarie strukturer och verksamhetsområden i lika hög grad som rättigheterna för tjugoåringarna i den övriga befolkningen.

Målgruppen är framför allt de romer som befinner sig i ett socialt och ekonomiskt utanförskap och är utsatta för diskriminering. Kvinnor och barn är särskilt prioriterade. Strategin utgår från de mänskliga rättigheterna med särskild betoning på principen om icke-diskriminering. För perioden 2012-2015 har regeringen avsatt 46 miljoner kronor inom ramen för strategin.

Romsk delaktighet och romskt inflytande är avgörande för att målen ska uppnås. För att påskynda utvecklingen gör regeringen en särskild satsning i ett antal kommuner, en så kallad pilotverksamhet. Bland de statliga åtgärderna i pilotverksamheten ingår utbildning av brobyggare, att pröva användningen av hälsokommunikatörer och ökad kunskap om stöd till romska barn i skolan.

Modersmålsundervisning och utbildningssatsningar

Den nya skollagen garanterar utökade rättigheter till modersmålsundervisning för elever med grundläggande kunskaper i romani chib. Det behöver inte som tidigare finnas minst fem elever som önskar läsa språket för att elevens rätt till modersmålsundervisning ska gälla. Inte heller måste romani chib användas dagligen i hemmet.

Bland de nationella satsningar som planeras finns produktion av böcker och andra lärverktyg på samtliga dialekter av romani chib för barn, unga och vuxna, telefonrådgivning till romska flickor och kvinnor i frågor om sexuell och reproduktiv hälsa liksom ökad kunskap om jämställdhet.

En vitbok om övergrepp

Ett arbete har påbörjats inom Regeringskansliet för att utarbeta en så kallad vitbok om övergrepp, kränkningar och andra särbehandlande åtgärder mot romer under 1900-talet. Syftet är att ge ett erkännande åt offren och deras anhöriga och skapa förståelse för den romska minoritetens situation i dag genom att beskriva övergreppen, belysa det historiska sammanhanget, visa hur stereotyper och fördomar om romer vuxit fram och levt vidare från generation till generation samt påvisa hur dessa legat till grund för den statliga politiken.

Diskrimineringsombudsmannens arbete

Diskrimineringsombudsmannen (DO) och den tidigare Ombudsmannen mot etnisk diskriminering har sedan 2002 bedrivit ett systematiskt arbete för romers rättigheter. Det har syftat till ökad kunskap om skydd mot diskriminering hos romer och ökad kunskap om diskriminering av romer hos myndigheter och samhället i stort. Arbetet har bestått av utbildningsinsatser i syfte att öka romers kunskap om diskrimineringsskyddet och därigenom stärka romers möjligheter att hävda sina rättigheter.

Rollkort nr 3: Representanter för CERD-kommittén

Du är professor i folkrätt och mänskliga rättigheter och valdes in i FN-kommittén för två år sedan. Tillsammans med dina kollegor leder du dagens informella möte med representanterna för frivilligorganisationerna och förhöret med den svenska delegationen. Därefter formulerar du och dina kollegor några sammanfattande rekommendationer till Sverige.

Du har överlag en positiv syn på frivilligorganisationernas parallellrapportering till FN-kommittén, men läser endast rapporter med pålitliga källor och med en tydlig avsändare. Inför dagens möte med Svenska FN-förbundets representanter får du själv avgöra om du väljer att ta till dig informationen och använda den som underlag inför utfrågningen av regeringen. Visa tydligt vilken inställning du har till organisationsrepresentanterna under det informella mötet. Trots att mötet är informellt använder FN-kommitténs medlemmar en saklig ton. Några korta följdfrågor ställs av kommittén för att kontrollera att FN-förbundet använt tillförlitliga källor.

Nedan följer några punkter som FN-kommittén tog upp vid det senaste förhöret av Sveriges regering.

Läs igenom texten och stäm av med dina kollegor om vilka punkter ni vill ta upp. Ett bra tips är att gentemot den svenska regeringen använda er av informationen som ni fått från representanterna från Svenska FN-förbundet. Tänk på att du och dina kollegor fungerar som värdar för dagens möten och att ni använder en formell och artig ton.

Romers rättigheter

De olika åtgärder som regeringen genomfört sedan 2006 för att motverka det romska utanförskapet bedöms som lovvärda initiativ.

Samtidigt uttrycker kommittén fortsatt oro för att romer i Sverige inte i tillräcklig utsträckning har möjlighet att ta del av sina rättigheter som beskrivs i konventionen. Särskilt stora brister uppvisar Sverige när det gäller att tillgodose romers rättigheter inom utbildningsområdet, på arbetsmarknaden, på bostadsmarknaden och inom offentlig service.

Kommittén konstaterar att Sverige inte för statistik över olika befolkningsgruppers etniska tillhörighet och beklagar detta.

Kommittén delar inte Sveriges uppfattning om att det är olämpligt att behandla personuppgifter som avslöjar etniskt ursprung eller religiös övertygelse, och beklagar att statistik endast finns tillgänglig över medborgarskap och födelseland.

Kommittén anser att det är nödvändigt att föra statistik över den romska gruppen och övriga nationella minoriteter, för att på ett mer exakt sätt utvärdera deras levnadsförhållanden.

Kommitténs sammanfattande rekommendationer till Sverige

Kommittén välkomnar statistik och information om levnadsförhållanden för romer och för övriga befolkningsgrupper i Sverige.

Kommittén uppmanar regeringen att förbättra utbildningsmöjligheterna för den romska gruppen och ser positivt på målsättningen att anställa fler romska lärare och att tillgodose romska barns rätt till modersmålsundervisning.

Romer måste ges tillträde till arbetsmarknaden. En särskild satsning bör inriktas på att erbjuda praktikplatser till romer, som sedan övergår till arbetsmöjligheter.

Lagar som förbjuder diskriminering måste efterlevas. Det ska inte vara praktiskt möjligt att diskriminera romer på bostadsmarknaden, i affärer eller på restauranger.

Regeringen bör i högre utsträckning aktivt motarbeta negativa attityder och stereotypa föreställningar om den romska gruppen.

Kommittén uppmuntrar regeringen att föra dialog med företrädare för det civila samhället för att bekämpa rasism och etnisk diskriminering i Sverige.

Kommittén ser fram emot att ta del av en utvärderande uppföljning av de strategier som regeringen utarbetat för att bryta det romska utanförskapet.